

IDENTITET OCH TILLHÖRIGHET: SVERIGEFINNAR OCH FINLANDSSVENSKAR

K. D. Viarbitskaya

*Belarusiska statliga universitetet, 4, Nezavisimosti Ave,
220030, Minsk, Belarus, viarbitskaya12@gmail.com
Handledare – M. S. Sakovets, universitetslektor*

Den artikeln handlar om finlandssvenskar och sverigefinnar, deras historiska ursprung och grunden för deras kulturella identitet. Trots att det finns två distinkta folk och nationer, det svenska och det finska, finns det etniska grupper som historiskt sett inte hör till något av dem, vilket kan väcka frågor. Av denna anledning är det viktigt att avslöja det historiska sammanhanget för dessa gruppers ursprung och beskriva deras mest utmärkande drag, som tillsammans utgör ett stort värde och relevans för alla forskare i den skandinaviska regionen. Ett av de utmärkande dragen i artikeln är också betoningen på den nuvarande lagstiftningen i de länder som definierar statusen för de nationella minoriteter som beskrivs.

Nyckelord: sverigefinnar, finlandssvenskar, finnskogar, finnmarker, minoritetsrättigheter, migration, flyktingar.

ИДЕНТИЧНОСТЬ И КУЛЬТУРНАЯ ПРИНАДЛЕЖНОСТЬ: ШВЕДСКИЕ ФИННЫ И ФИНСКИЕ ШВЕДЫ

К. Д. Вербицкая

*Белорусский государственный университет, пр. Независимости, 4,
220030, г. Минск, Беларусь, viarbitskaya12@gmail.com
Научный руководитель – М. С. Саковец, старший преподаватель*

В данной статье рассказывается о финских шведах и шведских финнах, их историческом происхождении и основе их культурной идентичности. Несмотря на существование двух различных народов и наций - шведской и финской, существуют этнические группы, которые исторически не относятся ни к одной из них, что может привести к возникновению вопросов. Именно поэтому, крайне важно раскрыть исторический контекст происхождения данных групп и описать самые отчётливые их особенности, что в совокупности составляет большую ценность и актуальность для всех исследователей скандинавского региона. Одной из отличительных особенностей статьи также является акцент на действующем законодательстве стран, определяющем статус описываемых национальных меньшинств.

Ключевые слова: шведские финны, финские шведы, финские леса, финские земли, права меньшинств, миграция, беженцы.

Ämnet om skillnaden mellan sverigefinnar och finlandssvenskar är oerhört fascinerande. Det handlar om identitet, kulturell mångfald, historiska relationer

och minoriteters rättigheter. Att undersöka detta kan ge värdefulla insikter i olika delar av samhället i dagens Sverige och Finland. Först och främst är det nödvändigt att ge begrepp för dessa grupper:

Sverigefinnar (finska: ruotsinsuomalaiset) är en finskspråkig nationell minoritet i Sverige, dvs personer bosatta i Sverige som har finska som först språk. I dag finns det ca 700 000 personer i Sverige med finsk bakgrund [1]. Finlandssvenskar (finska: suomenruotsalaiset) är finländare med svenska som modersmål. Omkring 290 000 personer talar svenska som modersmål i Finland. Det är fem procent av befolkningen i landet [2].

Med en grundläggande förståelse för ämnet kan vi nu gå vidare till den historiska aspekten. Sverige har länge varit ett välmående land och var redan under medeltiden ett av de mest utvecklade länderna i Europa, med en tydlig samhällshierarki. Svenska köpmän bedrev aktivt handel med andra länder, vilket bidrog till statens ekonomiska tillväxt. De svenskar som flyttade dit tillhörde överklassen, det vill säga de rika som styrde över den fattiga lokalbefolkningen.

På den tiden existerade inte Finland som en egen stat. Istället bodde många olika folkgrupper på det område som idag är Finland, tills svenskarna anlände och därmed inledde historien om de finska områdena under svenskt styre. Till skillnad från svenskarna var finnarna fattiga, vilket gjorde att deras skäl att flytta var annorlunda.

Många av de finska invandrarna kom till Sverige för att arbeta i skogs- eller gruvindustrin, vilket har lämnat sin prägel på många platser i dessa regioner än idag och resulterat i namn som "finnskogar" eller "finnmarker" [3]. År 1809 förlorade Sverige hela Finland till Ryssland, men detta hindrade inte många finnar från att fortsätta sin migration till Sverige. Vissa kom för att arbeta, medan andra flydde som politiska flyktingar undan det ryska styret.

Men majoriteten av sverigefinnarna idag härstammar inte från de historiska skogsfinnarna eller krigsbarnen. Istället är de vanligtvis barn eller barnbarn till de hundratusentals finländare som invandrade till Sverige under 1950-, 60- och 70-talen. Vid den tiden hade Finland en svår ekonomisk situation efter kriget, och arbetsmöjligheterna var få. Många unga finländare valde att söka arbete i Sverige, där det fanns möjligheter även för dem med låg utbildning [4].

På grund av svenskarnas långa styre är det i Finland fortfarande brukligt att betrakta finlandssvenskarna som de rikare och mer framgångsrika det vill säga "elitgrupperna". Och i samhället kallas de ibland för "ankdammen", vilket är ett uttryck som används för att referera till små grupper inom vilka alla känner alla. Vanliga finländare uppfattar svenskar och finlandssvenskar som glada och lite korkade människor som gillar att klä ut sig i lyxkläder och slösa pengar.

Svenskar uppfattar sverigefinnar och finländare som väldigt tysta och dystra människor. Närheten till Ryssland gör också att många tror att finländarna dricker mycket alkohol. En del svenskar känner också till den finska begrep

"sisu" som beskriver den riktiga finska karaktären, nämligen målmedveten och tystlåten.

Vilka rättigheter har sverigefinnar och finlandssvenskar i sina länder? Det är värt att betona direkt att i Finland är svenska det andra statsspråket, medan finska inte är statsspråket i Sverige. Den finska grundlagen innehåller flera artiklar som beskriver den svenskspråkiga befolkningens rättigheter. Bland de är:

- 17 - Rätt till eget språk och egen kultur;
- 51 - Språket i riksdagsarbetet;
- 79 - Publicering och ikraftträdande;
- 122 - Den administrativa indelningen [5].

I Finland har man organisationen Folktinget och en del av deras arbete är att skydda den svenskspråkiga befolkningens rättigheter [6]. Sverigefinnarnas dag har firats sedan 2011. Den 6 november firas också Svenska Dagen för att uppmärksamma och synliggöra det svenska i Finland.

Man kan studera i grundskolan på finska eller svenska och det finns 45 skolor i årskurserna 1-6 och 25 skolor årskurserna 7-9. Det finns tre tvåspråkiga universitet i Finland med en del utbildningar på svenska - Aalto-universitetet, Helsingfors universitet och Konstuniversitetet.

Och vad erbjuder Sverige för sverigefinnar? Som tidigare nämnts, när finländarna migrerade till Sverige på 1950-1970-talen var de flesta lågutbildade. På grund av detta ansågs de ofta vara lägre klass och respektlösa. Många av barnen och barnbarnen till de finska invandrarna har inte lärt sig finska.

Det beror på att svenska myndigheter tidvis rekommenderat föräldrar att bara tala svenska med barnen. Men idag ser det annorlunda ut. Sverigefinnarna är en erkänd nationell minoritet, med egen flagga och egen högtidsdag. Sverigefinska barn har rätt till modersmålsundervisning och många kommuner erbjuder tvåspråkiga förskolor och ålderdomshem. Enligt lagen ska skolor, kommuner och alla andra myndigheter uppmuntra och synliggöra sverigefinsk kultur.

Sammanfattningsvis kan jag skriva följande: att vara sverigefinne och finlandssvensk innebär, precis som orden säger, att vara en del av två kulturer och två språk, vilket är fantastiskt. Genom att titta på hur dessa människor lever idag kan vi lära oss mycket av dem, som kärlek till sitt ursprung, sin historia och sitt språk. Och av Sverige och Finland kan vi lära oss respekt för alla medborgare, oavsett deras kulturella, etniska bakgrund och andra egenskaper.

Referenser

1. Sverigefinnar och finska [Electronic resource]. – Mode of access: <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/arbetsmetoder-och-perspektiv/nationella-minoriteter/sverigefinnar-och-finska/>. – Date of access: 29.04.2024.

2. Svenska talas också i Finland [Electronic resource]. – Mode of access: Svenska talas också i Finland - Svenska institutet (si.se). – Date of access: 29.04.2024.

3. Skogsfinnarnas liv och historia [Electronic resource] // YouTube Videohosting. – Mode of access: <https://www.youtube.com/watch?si=wNWekayVwUqc5doF&v=GaNshwXMNUA&feature=youtu.be>. – Date of access: 29.04.2024.

4. Sverigefinnar har en lång historia [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.umea.se/kommunochpolitik/manskligarattigheter/nationellaminoriteterochminoritetssprak/forvaltningsomradeforfinska/sverigefinnarharenlanghistoria.4.1a04d085177d4c035db4ea.html#:~:text=Sverigefinnar%20%C3%A4r%20den%20st%C3%B6rsta%20av,bor%20drygt%2011%20300%20sverigefinna>. – Date of access: 29.04.2024.

5. Finlands grundlag [Electronic resource]. – Mode of access: 731/1999 - Författningsändringsregister - FINLEX ®. – Date of access: 29.04.2024.

6. Folktinget [Electronic resource]. – Mode of access: <https://folktinget.fi/sv/paverkar/egetsprak/>. – Date of access: 29.04.2024.